

LAPPEENRANNAN-LAHDEN TEKNILLINEN YLIOPISTO LUT

School of Business and Management

Kauppatiede

Emmi Viitanen

**BASEL III LIKVIDITEETTIVAATEIDEN VAIKUTUS PANKKIEN TOIMINTAAN
SUOMESSA**

Työn tarkastajat: Professori Jaana Sandström

Professori Satu Pätäri

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Emmi Viitanen
Tutkielman nimi	BASEL III likviditeettivaateiden vaikutus pankkien toimintaan Suomessa
Tiedekunta	School of Business and Management
Maisteriohjelma	Laskentatoimen maisteriohjelma
Vuosi	2020
Pro gradu -tutkielma	Lappeenranta-Lahti University of Technology LUT) 54 sivua, 1 kuva, 3 kaavaa ja 1 liite
Tarkastajat	Jaana Sandström ja Satu Pätäri
Hakusanat	Basel III, the liquidity of bank, LCR, NSFR

Vastauksena vuosien 2007–2009 talouskriisiin Baselin pankkivalvontakomitea on kehittänyt pankkien kansainvälisen sääntelykehysten Basel III, joka sisältää kiristyneet vaatimukset Basel II sääntelystä ja uudet likviditeettivaateet. Basel III on jakanut mielipiteitä puolesta ja vastaan. Sääntelykehystä on kritisoitu muun muassa siitä, että se asettaa suuret ja pienet pankit epätasa-arvoiseen asemaan. Täten on argumentoitu, että kaikilla pankeilla ei ole samoja lähtökohtia vaateiden täyttämiseen. Näin ollen on mielenkiintoista tutkia vaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan.

Tutkielman empiirinen aineisto on kerätty strukturoitujen teemahaastatteluiden avulla keväällä 2020. Pääteemat haastatteluissa ovat olleet likviditeettivaateiden aiheuttamat hyödyt ja kustannukset pankeissa sekä vaateiden vaikutus pankkien taserakenteeseen. Valittujen teemojen avulla on saatu selville Basel III likviditeettivaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan Suomessa.

ABSTRACT

Author	Emmi Viitanen
Title	BASEL III likviditeettivaateiden vaikutus pankkien toimintaan Suomessa
Faculty	LUT School of Business and Management
Major	Master's Degree Program in Accounting
Year	2020
Master's Thesis	Lappeenranta-Lahti University of Technology (LUT) 54 pages, 1 figure, 3 formulas, 1 appendix
Examiners	Jaana Sandström and Satu Pätäri
Keywords	Basel III, the liquidity of bank, LCR, NSFR

Committee on Banking Supervision has developed the Basel III international regulatory framework for banks, which includes tightened Basel II regulatory requirements and new liquidity requirements. Basel III has divided opinions for and against. The regulatory framework has been criticized, among other things, for putting large and small banks in an unequal position. Thus, it has been argued that not all banks have the same starting points for meeting claims. Therefore, it is interesting to study the effects of claims on the operations of banks.

The empirical material of the study has been collected through structured thematic interviews in the spring of 2020. The main themes of the interviews have been the benefits and costs of liquidity requirements in banks and the impact of the requirements on banks' balance sheet structure. The selected themes have been used to find out the effects of Basel III liquidity requirements on banks' operations in Finland.

ALKUSANAT

Tutkielman kirjoittaminen on syventänyt osaamistani BASEL III likviditeettivaateiden osalta. Työni puolesta minulla on ollut hyvät perustiedot likviditeettivaateiden raportoinnista, mutta tutkielman ansiosta ymmärrykseni vaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan on kasvanut.

Tutkimusprosessi on ollut melko pitkä, sillä olen työskennellyt täysipäiväisesti koko tutkimuksen kirjoittamisen ajan. Täten haluan kiittää työnohjaajaani Jaana Sandstömiä kärsivällisyydestä ja prosessin aikana saaduista kommentteista, joiden avulla olen saanut tutkimukseni valmiiksi. Lisäksi olen kiitollinen työnantajalleni mahdollisuudesta toteuttaa tämä tutkimus töiden ohessa. Suuri kiitos kuuluu myös henkilöille, jotka antoivat minulle haastattelut.

Emmi Viitanen

Helsingissä 3.6.2020

LYHENTEET

ASF	available stable funding
BIS	Bank of International Settlements
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
CRR	Capital Requirements Regulation
EBA	European Banking Authority
ECB	European Central Bank
EU	European Union
Fiva	Finanssivalvonta
ILAAP	internal liquidity adequacy assessment process
HQLA	high quality liquid asset
LCR	liquidity coverage ratio
NSFR	net stable funding ratio
RSF	required stable funding

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tausta.....	1
1.2 Tutkimusasetelma.....	5
1.3 Tutkimuksen rajaukset, tavoitteet ja menetelmät.....	6
1.4 Tutkimuksen rakenne	8
2. Pankin likviditeettiriskin luonne ja merkitys	9
2.1 Pankin likviditeettiriski.....	9
2.2 Likviditeettiriskin hallinta	11
3. Basel III sääntelykehys.....	13
3.1 Pääomavaatimukset	13
3.2 Likviditeettivaateet	15
3.3 Yhteenveto pääoma- ja likviditeettivaateista	17
4. Likviditeettivaateiden vaikutuksia.....	18
4.1 Likviditeettivaateet Yhdysvalloissa.....	18
4.1.1 Yhteenvetoa likviditeettivaateista Yhdysvalloissa	20
4.2 Likviditeettivaateet Euroopassa	21
4.3 Yhteenveto vaikutuksista	23
5. Likviditeettivaateiden vaikutus pankkien toimintaan Suomessa – empiirinen osio.....	25
5.1 Metodologia	25
5.2 EU-tasoinen raportointi ja sen toteuttaminen pankeissa	26
5.3 Likviditeettivaateet suurissa ja pienissä pankeissa	28
5.4 Likviditeettivaateiden kustannukset ja hyödyt	30
5.4.1 Haasteet likviditeettivaateiden sitovuudessa ja implementoinnissa	31
5.5 Likviditeettivaateiden vaikutus pankin taserakenteeseen.....	32
5.5.1 Sääntelyn ulkopuoliset pankkitoimintaan vaikuttavat tekijät	34
5.6 Likviditeettivaateet osana pankin likviditeettihallintaa ja likviditeettiriskien tunnistamista	35
5.7 Sääntelyn kehitys.....	35
6. Yhteenveto ja johtopäätökset.....	38
6.1 Vastaukset tutkimuskysymyksiin	39
6.1.1 Tutkimuksen rajoitukset ja jatkotutkimusaiheita.....	41
LÄHTEET	43

1. Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Pankit mahdollistavat rahoitusmarkkinoiden toiminnan, ja sitä kautta ne edistävät myös talouden toimintaa ja kehitystä. Näin ollen yksityishenkilöt, kotitaloudet, yritykset kuin valtiotkin ovat riippuvaisia pankkien palveluista. (European Central Bank, ECB, 2018) Pankit kohtaavat useita erilaisia riskejä liiketoiminnassaan. Pankkien toiminnan epäonnistumisilla sekä heikkouksilla voi olla vahingollisia vaikutuksia rahoitusjärjestelmään ja talouteen. Täten mahdolliset toteutuvat riskit vaikuttavat myös pankkeja ympäröivään yhteiskuntaan. Näin ollen lailla ja sääntelyllä on tärkeä rooli niiden toiminnan ohjauksessa. (Stulz *et al.*, 2014)

Asuntolainojen myöntäminen luottokelpoisuusasteeltaan heikoille asiakkaille ja näiden lainojen arvopaperistaminen ja kaupankäynti oli osa laitosten, kuten Lehman Brothersin ja AIG:n, virheellistä strategiaa. (Chockalingam, Dabadghao ja Soetekouw, 2018) Edellä mainitut seikat ja pankkien ennennäkemättömät riskinotot johtivat maailmanlaajuiseen finanssikriisiin vuonna 2007, joka on tunnettu suurimpana maailmanlaajuisena talouskriisinä Ison laman jälkeen (Gorton ja Metrick, 2007).

Vastauksena vuosien 2007–2009 talouskriisiin Baselin pankkivalvontakomitea (Basel Committee on Banking Supervision, BCBS), joka toimii kansainvälisen järjestelypankin (Bank of International Settlements, BIS) alaisuudessa, on kehittänyt pankkien kansainvälisen sääntelykehyksen Basel III, joka käytännössä sisältää kiristyneet vaatimukset Basel II sääntelystä ja uudet likviditeettivaateet. Vaatimusten tarkoituksena on vahvistaa pankkien sääntelyä, valvontaa ja riskienhallintaa, mikä puolestaan tekee pankeista joustavampia ja palauttaa luottamuksen pankkijärjestelmiin. (BIS, 2019)

Pankkien kansainvälisen viranomaissääntelyn voidaan katsoa siis alkavan kansainvälisen järjestelypankin alaisuudessa toimivan BCBS:n suosituksista, jotka pankkien on vähintään täytettävä. Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) valvoo kyseisten vaatimusten noudattamista Euroopan unionissa omalla sääntelyllään. Suomessa pankkien viranomaisvalvontaa säätelee puolestaan Finanssivalvonta, joka vastaa pääsääntöisesti suoraan EBA:lle vaatimusten noudattamisesta. Esimerkkinä EU:n vakavaraisuusasetus (Capital Requirements Regulation, CRR), joka on suoraan voimassa olevaa lainsäädäntöä, joten se ei vaadi kansallista täytäntöönpanoa.

Alla on esiteltynä aiemmat Basel sääntelykehykset käsitetasolla ja jäljempänä teoriaosassa syvennyttään tarkemmin Basel III sisältöön, sillä se on tutkielman kannalta oleellisin ja vaikuttavin Basel-sääntely. Basel III -sääntelykehys on uusin Basel kokoelmasta ja sitä edeltävät kokonaisuudet olivat Basel I, joka julkaistiin vuonna 1988 ja Basel II, joka julkaistiin vuonna 2004. Ensimmäisen Basel-sääntelykehysten tarkoituksena oli vahvistaa kansainvälisen pankkijärjestelmän eheyttä ja vakautta rajoittamalla pankkien riskipitoisten sijoitusten määrää suhteessa niiden omaan pääomaan; kokonaispääoma vastaa vähintään 8 prosenttia pankkien riskipainotteista varoista (International Settlements, 1988).

Rahoitusmarkkinat kehittyvät ja monimutkaistuvat jatkuvasti, joten BCBS on luonnollisesti kokenut tarpeelliseksi kehittää Basel I kokonaisuutta. Basel II merkittävä uudistus on ollut pankkien pääomavaatimusten tarkempi määrittäminen sisäisten järjestelmien paremmilla riskiarvioinneilla pankkien kohdatessa luottoihin ja operatiivisiin toimintoihin liittyviä riskejä. Basel II sääntely keskittyy myös lisäämään pankkien liiketoiminnan läpinäkyvyyttä ja yhteistyötä niitä valvovien viranomaisten kanssa. Sääntelykehikossa on esitelty kolme pilaria, jotka keskittyvät yllä mainittuihin asioihin. Pilari 1 sääntely käsittelee pankkien

pääomavaatimuksia, Pilari 2 käsittelee pankin sisäistä riskienhallintaa ja tarkastusta ja Pilari 3 käsittelee markkinakuria. (Committee on Banking Supervision, 2004)

Kuten monet määräykset ja veloitteet myös Basel sääntelykehykset ovat saaneet kritiikkiä osakseen. Alkuperäistä Basel I sääntelyä on kritisoitu muun muassa siitä, että siinä on otettu huomioon vain luottoriski eikä muita pankkien mahdollisesti kohtaamia riskejä kuten markkinariskiä, korkoriskiä operatiivisia riskejä tai likviditeettiriskiä. Lisäksi luottoriskille määritellyt riskipainot ovat luoneet pankeille mahdollisuuksia löytää ja hyötyä arbitraasi tilanteista (Maria, 2004).

Vuonna 2007 alkanut finanssikriisi osaltaan puoltaa väittämiä Basel II tavoitteiden epäonnistumisesta. Basel II ja III onkin kyseenalaistettu, sillä ne asettavat pankit ja ei-pankit, jotka kuitenkin voivat harjoittaa tiettyjä samoja liiketoimia kuin pankit, epätasa-arvoiseen asemaan. Abou-El-Sood (2016) kuten myös Maria (2004) kritisoi sääntelyn vähentävän kilpailua ja asettavan pienet pankit epäedulliseen asemaan suhteessa suuriin pankkeihin, sillä esimerkiksi pienillä pankeilla on huomattavasti vähemmän resursseja kehittyneiden sisäisten mallien käyttöön, joilla arvioidaan riskejä. Rodriguez (2003) kritisoi Basel II myös siitä, että sääntely markkinakurin noudattamisen, innovoinnin ja kilpailun säätelyn osalta on vaillinaista.

Basel III sääntelykehys on saanut osittain samankaltaista kritiikkiä kuin Basel II. Leonida, Muzzupappa ja Petr (2013) artikkelissaan kirjoittavat Cosimanon ja Hakuran, (2011) saaneen tutkimustuloksia muun muassa siitä, kuinka sääntely heikentää pankkien kannattavuutta vähentämällä kertyneitä voittoja sekä rajoittamalla pankkien toiminnan laajenemista. Angelini ja Bank, (2015) ovat tutkineet Basel III pitkäaikaisista vaikutuksista pankkien taloudelliseen suorituskykyyn ja ovat myös saaneet osittain samankaltaisia tuloksia kuin Cosimano ja Hakura (2011). Lisäksi

Krishnamurthy, Bai ja Weymuller (2016) argumentoivat luoneensa paremman likviditeettimittarin, sillä toisin kuin Basel III: ssa esiteltyt suhdeluvut, heidän mittarinsa voidaan yhdistää pankkien kesken ja siten saada aikaan makrovakauden likviditeettiparametri. Basel III likviditeettivaateet esitellään tutkielman teoriaosassa, jossa myös pyritään mahdollisimman kattavasti esittämään vaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan.

Vuonna 2014 Euroopan unionissa alkoi yhtenäinen pankkivalvonta, jota ECB yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA), kanssa toteuttaa. Yhteisen pankkivalvonnan tavoitteena on turvallinen ja vakaa pankkijärjestelmä, mikä puolestaan edesauttaa rahoitusmarkkinoiden pitämistä yhtenäisenä ja vakaana. EBA laatii teknisten standardien luonnokset sekä ohjeet ja suositukset, joilla varmistetaan valvontakäytäntöjen johdonmukaisuus Euroopan unionissa. (Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, 2013)

Tämän melko uuden yhteisen pankkivalvonnan tekee erityisen mielenkiintoiseksi se, että osa uusista Basel III likviditeettivaateista tuli pakottaviksi vuonna 2015. Kyseisenä vuonna EU:ssa astui voimaan sitova maksuvalmiusvaatimus (Liquidity Coverage Ratio, LCR), joka velvoittaa pankkeja raportoimaan kyseisen suhdeluvun Euroopan pankkiviranomaiselle kuukausittain (Komission delegoitu asetus (EU) 2015/ 35, 2014). LCR on näin ollen toinen Basel III -sääntelykehyksessä esitellyistä pankkien likviditeettivaateista.

Lisäksi pankit alkoivat raportoimaan EBA: lle Basel III -sääntelyssä esiteltyä pysyvän varainhankinnan suhdelukua (Net Stable Funding Ratio, NSFR) tiedonkeruutarkoituksessa samana vuonna kuin yhtenäinen pankkivalvonta alkoi. Kesäkuussa vuonna 2019 Euroopan unionissa tehtiin päätös NSFR-vaatimuksen sitovuudesta, joka tulee voimaan uuden vakavaraisuusasetuksen yhteydessä viimeistään tammikuussa 2021, jos toimivaltainen

viranomainen ei päättä nopeuttaa aikataulua (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/876, 2019).

1.2 Tutkimusasetelma

Likviditeettivaateiden vaikutusta on tutkittu melko paljon, mutta monissa tutkimuksissa näkökulma on kvantitatiivinen ja/tai makrotaloudellinen kuten Balasubramanyan ja VanHoose (2013), Adrian ja Boyarchenko, (2018) Fidrmuc ja Lind (2018) sekä Kalloub, Kapusuzoglu ja Ceylan (2018) tutkimuksissa. Vaikutuksia on tutkittu niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa edellä mainittujen näkökulmien kautta. Puolestaan Suomen rahoitusmarkkinoilla aihetta ei ole tutkittu yhtä kattavasti. Näin ollen tutkimus tuo uutta näkökulmaa vaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan.

Sääntelyä, joka koskettaa kaikkia pankkeja Euroopan unionissa koosta riippumatta, on kritisoitu siitä, että se asettaa pienet pankit epätasa-arvoiseen asemaan suhteessa suuriin pankkeihin. Varsinkin pankit, jotka toimivat Suomessa kuuluvat lähes poikkeuksetta luokkaan ”pienet” verrattaessa niitä esimerkiksi Euroopassa toimiviin kansainvälisiin pankkeihin. Täten on erityisen mielenkiintoista tutkia kiristyneen likviditeettisääntelyn vaikutuksia Suomen rahoitusmarkkinoilla toimivien pankkien keskuudessa.

Basel III likviditeettivaateiden vaikutusten ymmärtämisen kannalta on oleellista ensinnäkin ymmärtää vaateiden liittyvän hyvin läheisesti saman sääntelykehyksen laajempaan kokonaisuuteen pääomavaatimuksista, jotka on täytäntöön pantu Euroopassa vakavaraisuusasetuksella (CRR). On oleellista siis ymmärtää, mitä likviditeettiriski tarkoittaa ja mitä seurauksia likviditeetti vajeesta voi pankille koitua. Lisäksi ymmärrystä luonnollisesti lisää tieto likviditeettivaateiden pääasiallisesta sisällöstä. Näin lukijan on helpompi ymmärtää kokonaisvaltaisesti käsitellyt tutkimustulokset vaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan.

Alla on kuvattuna tutkimusasetelma. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen voidaan puolestaan katsoa käsittävän pankkien säätelyyn liittyvän käsitteistön sekä aikaisemmin aihepiiristä tehdyt tutkimukset.

Kuva 1: Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelman asiakokonaisuuksia avataan jäljempänä säädöksiä esittelyllä ja vertailulla. Lisäksi kokonaisuuksiin syvennyttään myös aikaisempien tutkimusten kautta, jotka käsittelevät vaateiden vaikutuksia pankkien toiminnassa niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassa. Asiakokonaisuuksia täydentää tutkimuksen empiriaosassa haastatteluaineisto.

1.3 Tutkimuksen rajaukset, tavoitteet ja menetelmät

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, miten Basel III -säätelyn likviditeettivaateet vaikuttavat pankkien toimintaan Suomessa. Tähän pyritään saamaan vastaus muotoilemalla edellä kuvattu viitekehys ja tutkimusasetelma tutkimuskysymykseksi, jota tukemaan on laadittu kaksi alakysymystä:

Miten Basel III likviditeettivaateet vaikuttavat pankkien toimintaan Suomessa?

Miten vaateiden vaikutukset eroavat pienten ja suurten pankkien välillä?

Miten likviditeettivaateet ovat vaikuttaneet pankkien taserakenteeseen?

Millaisia haasteita likviditeettivaateet ovat aiheuttaneet pankeille?

Pääsääntöisesti teoreettinen viitekehys tutkielmassa rajautuu vuonna 2007 alkaneen finanssikriisin jälkeen tehtyihin tutkimuksiin Basel III sääntelykehyksestä Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Edellä mainitun rajauksen tarkoituksenmukaisuutta puoltaa myös se, että pankkien on vasta vuodesta 2015 lähtien pitänyt noudattaa maksuvalmiusvaatimusta (LCR) ja vuonna 2019 Euroopan komissio päätti NSFR-tunnusluvun sitovuudesta. Jotta kaikkiin kysymyksiin saadaan mahdollisimman kattavat vastaukset, tutkielman teoriaosassa käsitellään ensin likviditeettiriskiä ja sen hallintaa pankissa. Tämän jälkeen esitellään Basel III kiristyneet pääomavaatimukset, jonka jälkeen keskitytään sääntelykehysten likviditeettivaateisiin ja tutkimustuloksiin vaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan. Lisäksi vertailua tehdään Euroopan ja Yhdysvaltojen välillä sekä pienten ja suurten pankkien välillä, mikä osaltaan auttaa ymmärtämään likviditeettivaateiden vaikutuksia Suomessa.

Tutkielma on toteutettu kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Empiirinen aineisto on kerätty strukturoiduilla teemahaastattelulla, jotka on tehty asiantuntijoille ja johtohenkilöille, jotka työskentelevät pankeissa tai ovat erikoistuneet viranomaisraportoinnin tuottamiseen pankeille. Edellä mainittujen menetelmien avulla on pyritty varmistamaan aineiston hyvä laatu, riittävyys ja täten mahdollisimman kattava vastaus siihen, miten maksuvalmiusvaatimus ja pysyvän varainhankinnan vaatimus vaikuttavat pankkien toimintaan Suomessa.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Johdanto kappaleen jälkeen alkaa tutkimuksen teoriaosa, joka käsittää kappaleet kaksi, kolme ja neljä. Kappaleessa kaksi analysoidaan pankin likviditeettiriksin luonnetta ja merkitystä, kappaleessa kolme syvennyttään BASEL III sääntelykehukseen ja kappaleessa neljä tarkastellaan aiempien tutkimusten valossa likviditeettivaateiden vaikutuksia. Kappale viisi käsittää tutkimuksen empiriaosan, jossa käsitellään likviditeettivaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan Suomessa. Kappaleessa kuusi on tehty yhteenveto tutkimuksesta ja johtopäätökset.

2. Pankin likviditeettiriskin luonne ja merkitys

Pankit kohtaavat siis liiketoiminnassaan riskejä muiden yritysten tapaan. Pankkisektorilla vallitsevat riskit voidaan jakaa luottoriskeihin, operatiivisiin riskeihin, markkinariskeihin ja likviditeettiriskeihin. Kokonaiskuvan kannalta on siis hyvä ymmärtää likviditeettiriskin olevan yksi pankkisektorilla vallitsevista riskeistä muiden joukossa. Imbierowicz ja Rauch (2014) linjaavat kuitenkin likviditeettiriskin ja luottoriskin olevan pankin kohtaamia haitallisimpia riskejä, jotka voivat johtaa maksuhäiriötilaan ja näin olla uhka pankin liiketoiminnan jatkuvuudelle. He eivät ole kuitenkaan löytäneet samanaikaista tai viivästyntä vuorovaikutusta näiden kahden riskin välillä liittyen pankin maksuhäiriötilaan. Tutkielman kannalta onkin oleellista keskittyä pankkisektorin likviditeettiriskiin ja sitä ennalta ehkäisevään alati kiristyvään sääntelyyn.

2.1 Pankin likviditeettiriski

Likviditeetillä tarkoitetaan yleisesti ottaen jonkin omaisuuserän muutettavuutta rahaksi ja tästä johtuen yrityksen maksuvalmiutta, eli kykyä selviytyä maksusitoumuksistaan lyhyellä aikavälillä. Rahoituksen välityksen nykyaikaisen teorian mukaan likviditeetin luominen on pankkien tärkein tehtävä taloudessa. Pankit luovat taseeseen likviditeettiä rahoittamalla suhteellisen pitkäaikaisia likvidejä varoja suhteellisen lyhytaikaisilla likvideillä veloilla. Pankit luovat likviditeettiä myös taseen ulkopuolisten toimien avulla, kuten tarjoamalla asiakkailleen lainasitoumuksia. (Zheng, Cheung ja Cronje, 2019)

Vuonna 2007 alkanut finanssikriisi on osoittanut, että pankki voi kohdata hyvinkin suuria ja odottamattomia likviditeettiriskejä. Edellä mainittu on ollutkin finanssikriisin ei-toivottu seuraus monelle

pankille. Maddaloni (2015) määrittelee likviditeettiriskin ilmenevän silloin, kun pankilla on pulaa likvideistä varoista, jotta se voisi suoriutua erääntyvistä velvoitteistaan, mutta lisäksi hän sanoo riskin johtuvan likviditeetin hallinnan tehottomuudesta. Likviditeetin luominen on siis riskialtista, koska se vähentää pankkien likviditeettiä. Pankit pitävät likvidejä varoja, kun ne tarjoavat likviditeettiä asiakkailleen. Edellä mainittu puolestaan lisää pankin riskiä ja tappioiden todennäköisyyttä, mikä liittyy epälikvidien omaisuuserien luovuttamiseen asiakkaiden maksuvalmiustarpeiden tyydyttämiseksi. (Zheng & al. 2019)

Näin ollen likviditeettiriski voi esimerkiksi syntyä, kun pankin on tehtävä odottamattomia käteismaksuja. Tällaiset riskit liittyvät yleensä talletusten kysyntään, joka tarkoittaa sitä, että tallettajat voivat nostaa talletuksensa pois pankista, milloin tahansa (Maddaloni, 2015). Krishnamurthy, Bai ja Weymuller (2016) huomauttavat, että pankeilla ilmenee likviditeettiriskejä erityisesti silloin, kun pankin varat ovat epälikvidejä ja taseen velkapuolen sitoumuksista on silti selvittävä. Myös Robatto, (2019) esittää talletuspaon aiheuttavan pankille likviditeettiriskin, mikä puolestaan alentaa epälikvidien omaisuuserien nimellisarvoa, mukaan lukien pankkien hallussa olevien varojen hinta. Pankit kärsivät siis tappioita varojen ja velkojen nimellisarvojen välisen yhteensopimattomuuden vuoksi; toisin sanoen nimellismääräisesti varat arvostetaan muuttuneeseen markkinahintaan, kun taas velat ovat kiinteitä.

Edellä esitellyt uhkakuvat saattavat aiheuttaa ongelmia pankille varsinkin sellaisessa tilanteessa, jossa vaaditun likviditeetin määrä on erittäin suuri. Maddaloni (2015) sekä Adrian ja Boyarchenko, (2017) painottavat, että pahimmillaan ongelma voi levitä pankista toiseen, mikä voi vaikuttaa finanssijärjestelmän ja koko talouden tehokkuuteen. Näin ollen on selvää, että pankkien likviditeettiriskeihin on pystyttävä varautumaan ja Basel III likviditeettivaateet ovat pyrkineet rajoittamaan pankin taseissa

olevien likvidien varojen ja velkojen maturiteettien välillä olevaa epäsuhtaa, johon syvennyttään tarkemmin jäljempänä.

2.2 Likviditeettiriskin hallinta

Pankin likviditeettiriskin hallinnan yhdeksi perusongelmaksi ja toisin sanoen tarkoituksiksi voidaan siis nähdä se, miten varojen ja velkojen maturiteettierot pystytään pitämään kohtuullisella tasolla. Täten erot eivät aiheuta pankille riskiä selviytyä maksusitoumuksistaan lyhyellä aikavälillä.

Likviditeettiriskin hallitsemiseksi pankki voi kerätä likvidien varojen puskuria tai vahvistaa läpinäkyvyyttä välittämällä vakavaraisuustietoja tehokkaammin pankin ulkoisille sidosryhmille. Likviditeettipuskuri tarjoaa kattavan suojan pienien shokkien varalle, jolloin pankki voi luovuttaa puskurissa olevat varat ja kattaa jälleen rahoitustarpeet sisäisesti. Vahvistamalla läpinäkyvyyttä toiminnassaan pankki pystyy 'vakuuttamaan' ulkoisia rahoituksen tarjoajia vakavaraisuudestaan ja näin houkutella jälleen rahoitusta, mikä kattaa puolestaan suuremmat shokit. (Ratnovski, 2013)

Likviditeettipuskuri ja läpinäkyvyys ovat toisiaan täydentäviä, mutta strategisia substituutteja. Ne ovat täydentäviä, koska ne suojaavat samaa riskiä eri logiikalla. Likviditeettipuskuri voi kattaa vain pienet jälleen rahoitustarpeet sen koon ollessa rajoitettu. Läpinäkyvyys parantaa ulkoisen jälleen rahoituksen saatavuutta kaiken kokoisille likviditeettitarpeille, mutta on tehokasta vain, jos markkinoiden osallistujille suunnattu viestintä onnistuu, sillä luonnollisesti on olemassa mahdollisuus, että uudelleenrahoitusta ei tule. Siksi pankki voi yhdistää likviditeettipuskurit ja avoimuuden riskienhallinnassaan, mutta nämä ovat kuitenkin strategisia korvikkeita, koska pankille, joka ottaa käyttöön yhden suojausinstrumentin, toisen arvo laskee. (Ratnovski, 2013)

Maddaloni (2015) kuvaa puolestaan likviditeettiriskin hallintaa pankin likviditeetin ja teknologisen pääoman panosyhdistelmänä, joka minimoi päivittäisten lähtevien maksujen tuotantokustannukset tietyllä ajanjaksolla. Lyhyellä aikavälillä likviditeetin hallinnan tehokkuutta rajoittaa edelliseen vaiheeseen sijoitettu teknologiapääoma. Lisäksi hän painottaa, että paras likviditeetin hallinnan suorituskyky vaatii keskittymistä myös niin sanottuihin pehmeisiin muuttujiin, esimerkiksi likviditeetin hallinnan organisaatioon, menettelyihin, operaatioihin ja työprosesseihin.

Koska likviditeetin hallussapito ja sen hallinta ovat kalliita, pankilla voi olla kannustin pidättäytyä käyttämästä vaadittavia ponnisteluja ja / tai pidättämästä tarvittavaa käteistä hallussaan mahdollisten maksuhäiriöiden varalle (Maddaloni, 2015). Edellä mainittuun viranomaiset pyrkivät vaikuttamaan Basel III maksuvalmiusvaatimuksella ja pysyvän varainhankinnan vaatimuksella, joiden tarkoitus on edesauttaa pankin kykyä selviytyä likviditeettivajeesta 30 päivän sekä vuoden ajalta.

3. Basel III sääntelykehys

Basel III -sääntelykehys on uusin Basel kokoelmasta ja sitä edeltävät kokonaisuudet ovat Basel I, joka on julkaistu vuonna 1988 ja Basel II, joka on julkaistu vuonna 2004. Vastauksena vuosien 2007–2009 talouskriisiin BCBS on kehittänyt pankkien kansainvälisen sääntelykehysten Basel III, joka sisältää kiristyneet vaatimukset Basel II sääntelystä ja uudet likviditeettivaateet, joihin syvennyttään seuraavaksi.

3.1 Pääomavaatimukset

Basel III pääomavaatimukset sisältyvät sääntelykehysten ensimmäiseen osaan; Pilari 1:n, jossa myös likviditeettivaateet on esitelty. Ensimmäisen pilarin pääomavaatimukset koskevat vähimmäisomavaraisuusastetta ja vakavaraisuussuhdelukua. Vähimmäisomavaraisuusaste mittaa pankin velkaantuneisuutta ja vakavaraisuussuhdeluku taas riskisyyttä. Vähimmäisomavaraisuusaste saadaan, kun suhteutetaan omat varat pankin kokonaisvastuisiin. Vakavaraisuussuhdeluvulle, joka kuvaa pankin hyväksyttävän omien varojen suhdetta riskipainotettuihin omaisuuseriin, on asetettu vähimmäismäärä, jonka pitää olla yhtä suuri tai suurempi kuin 8 %. Suhdeluku on esitetty alla. (Chiaromonte ja Casu, 2017)

$$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Riskipainotetut erät yhteensä}} \geq 8 \% \quad (1)$$

Pääomavaatimuksilla on todettu merkittäviä ja kielteisiä vaikutuksia suurten eurooppalaisten pankkien vähittäis- ja muiden lainojen kasvuun, tarkasteltaessa velkaantumisastetta ja ”luottokriisiä”

Euroopassa vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen. (Roulet, 2018) Sen lisäksi, että pääomavaatimuksilla on havaittu olevan vähentäviä vaikutuksia pankkien antolainaukseen kuin myös pankkien muihin tase-eriin, vähentäviä vaikutuksia on havaittu nimenomaisesti yrityksille myönnettyihin lainoihin Euroopassa. (De Jonghe, Dewachter ja Ongena, 2020)

Vaikutukset ovat vähemmän ilmeisiä pankeille, joiden pääomakustannukset (sisäisesti tai ulkoisesti) ovat alhaisemmat. Lisäksi pankkien, joilla on korkeammat pääomavaatimukset, lainanottajien heterogeeninen kohtelu on järkevää. Näin ollen pankin näkökulmasta kohtelu saattaa jopa parantaa hyvinvointia vähentämällä luottojen määrää ei-kannattaville yrityksille ja lisätä luottojen määrää turvallisemmille ja nuoremmille yrityksille. Toisaalta vaikutus yritysten kokonaislainanantoon on taloudellisesti vähäinen, mikä viittaa siihen, että pääomavaatimusten vaikutus reaali toimintaan ei olisi niin merkityksellinen. (De Jonghe *et al.* , 2020)

Thakor (2019) on tutkinut muun muassa pankkien pääomarakennetta ja siihen liittyvää sääntelyä Yhdysvalloissa. Tutkimuksensa tulosten perusteella hän on linjannut, että pankkien epävakauden hillitsemiseksi luottojen myöntämistä koskeviin säädöksiin olisi liitettävä korkeammat pääomavaatimukset. Lisäksi pankit vastustavat korkeampia pääomavaatimuksia, jotka ovat alhaisemmat, kun pankeilla on enemmän neuvotteluvoimaa. Kolmanneksi, kun politiikalla on enemmän merkitystä pankkien sääntelyssä ja pankkisektori on suurempi sekä kilpailukykyisempi, ovat sen pääomavaatimukset korkeammat. Neljänneksi optimaalinen raportointimekanismi, jossa pankit ilmoittavat kannattavuutensa sääntelyviranomaisen määritellyssä pääomavaatimukset ja luotonjaon tiukat vaatimukset, osoittaa että poliittinen vaikutusvalta on vahvempi, kun pankit ovat kannattavampia.

Maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa, mutta ne eivät kuitenkaan ole toistensa substituuotteja. Kaikkien muiden erien ollessa yhtä suuret, paremmin pääomitetut pankit vaativat vähemmän likviditeettiä. Suurempi pääoma voi lisätä tallettajien ja sijoittajien luottamusta ja antaa siten pankeille helpomman (ja halvemmän) pääsyn lyhytaikaiseen rahoitukseen. Vahva pääoma-asema ei kuitenkaan riitä likviditeettiriskin käsittelemiseen, ja pankkien on edelleen pidettävä likviditeettipuskureita pääoma-asemastaan riippumatta. (Chiaromonte and Casu, 2017)

Toisaalta korkeammat likviditeettipuskurit voivat pienentää pääomatarvetta pankin joutuessa maksuvaikeuksiin. On olemassa useita kanavia, joiden kautta likviditeettistandardit voivat olla vuorovaikutuksessa pääomavaateiden kanssa. Pankit voivat parantaa NSFR suhdelukuaan vähentämällä riskialttiiden ja epälikvidien omaisuuserien määrää ja korvata ne likvideillä varoilla, mikä johtaa pääomaosuusien paranemiseen. Lisäksi NSFR: n korotuskustannusten pitäisi laskea, kun pääomaosuudet paranevat, mikä tuo esiin synergiat näiden kahden indikaattorin välillä. (Chiaromonte and Casu, 2017)

3.2 Likviditeettivaateet

Edellinen finanssikriisi on osoittanut, että pankit eivät pystyneet suoriutumaan lyhyen ajan maksuvalmiudestaan, sillä ne olivat turvautuneet liikaa tukkurahoitukseen. Pankit eivät pystyneet tarpeeksi nopeasti reagoimaan kasvaneeseen likviditeetin tarpeeseensa. Basel III maksuvalmisvaatimusta (LCR) voidaankin pitää yhdessä pysyvän varainhankinnan vaatimuksen (NSFR) kanssa tärkeimpinä kvantitatiivisina likviditeetin mittareina finanssikriisin jälkeen (Grundke ja Kühn, 2019) .

Kyseinen vaatimus velvoittaa pankit pitämään korkealaatuisia likvidejä varoja (HQLA, High Quality Liquid Assets) taseessaan kattamaan niiden nettokassausvirtaukset 30 päivän ajan stressitilanteessa. LCR vaatimus voidaan kuvata alla olevan kaavan mukaisesti:

$$LCR = \frac{\text{korkealaatuiset likvidit varat (HQLA)}}{\text{netto kassausvirtaukset (30 pv)}} \geq 100\% \quad (2)$$

Varojen on siis täytettävä niille ennalta määritellyt kvalitatiiviset vaatimukset. Jotta HQLA määrä pystytään laskemaan, jokainen likvidi vara ts. arvopaperi on painotettu ennalta määritetyllä kertoimella. Mitä pienempi kyseinen kerroin on, sitä suurempi on odotettu tappio markkina-arvossa 30 päivän stressitilanteessa. Kertoimiin vaikuttaa esimerkiksi arvopaperin liikkeellelaskijan tyyppi tai luottoluokitus. (Grundke *et al.* 2019)

NSFR-suhdeluku puolestaan täydentää LCR-suhdelukua, edellyttämällä pankkeja rahoittamaan niiden pitkäaikaisia varoja (required stable funding, RSF) pitkäaikaisilla veloilla (available stable funding, ASF) yhden vuoden stressitilanteessa:

$$NSFR = \frac{ASF}{RSF} \geq 100\% \quad (3)$$

Kyseinen suhdeluku pyrkii rajoittamaan pankkien rahoituksen hankinnan erääntymisaikojen muutoksia. Myös tässä suhdeluvussa on määritetty kertoimet, joiden avulla määritetään tietyn arvopaperin tai velkakirjan pysyvyys. Kaikki varat ja velat, joiden jäljellä oleva maturiteetti on yli vuosi, saavat 100% kertoimen. Sen sijaan varat ja velat, joiden jäljellä oleva maturiteetti on alle tämän kynnyksen, saavat yleensä pienemmät painotukset. Mitä pienempi ASF-tekijä, sitä pienempi on velan oletettu vakaus 1

vuoden stressiskenaariossa. Omaisuuserän RSF-kerroin on sitä suurempi, mitä epälikvidimpi erä on yhden vuoden stressiskenaariossa, joten sitä todennäköisemmin tämä omaisuus tarvitsee jälleen rahoitusta. (Grundke & al. 2019)

3.3 Yhteenveto pääoma- ja likviditeettivaateista

Basel III pääomaan liittyvä sääntely käsittää täten vaatimukset vähimmäisomavaraisuusasteesta ja vakavaraisuussuhdeluvusta. Likviditeettivaateet käsittävät LCR ja NSFR suhdeluvun. Maksuvalmiusvaatimus velvoittaa pankit pitämään korkealaatuisia likvidejä varoja taseessaan kattamaan niiden nettokassaulosvirtaukset 30 päivän ajan stressitilanteessa. Pysyvän varainhankinnan vaatimus puolestaan edellyttää pankkeja rahoittamaan niiden pitkäaikaisia varoja pitkäaikaisilla veloilla yhden vuoden stressiskenaariossa. Seuraavaksi syvennytään tarkastelemaan edellä mainittujen likviditeettivaateiden vaikutuksia pankeissa.

4. Likviditeettivaateiden vaikutuksia

Tässä kappaleessa käydään aikaisempien tutkimusten valossa läpi vaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan, ensin Yhdysvalloissa ja tämän jälkeen Euroopassa. Samalla esitellään eroja vaateiden vaikutuksista pienten ja suurten pankkien välillä.

4.1 Likviditeettivaateet Yhdysvalloissa

Distinguin, Roulet ja Tarazi, (2013) ovat tutkineet pankkien pääomapuskurin ja likviditeetin välistä suhdetta muun muassa Yhdysvalloissa Basel III vaateiden julkistamisen jälkeen, mutta ennen niiden täytäntöönpanoa. Heidän merkittävimmät tuloksensa osoittavat, että pankit vähentävät pääomaa, kun ne luovat enemmän likviditeettiä (toisin sanoen pankkien rahoittaessa suurempia osia likvidejä varoja likvidillä veloilla) tai kun ne joutuvat kohtaamaan korkeampaa likvidiyttä, kuten Basel III -sääntelyssä on määritelty. Vakaan rahoituksen määritelmää voidaan kuitenkin muuttaa Yhdysvaltojen tapauksessa käyttämällä vaihtoehtoista likviditeetti-indikaattoria, joka keskittyy tarkemmin Yhdysvaltain pankkien ydintalletuksiin. Tulokset osoittavat, että pienet yhdysvaltalaiset pankit vahvistavat vakavaraisuusstandardejaan, mitä vähemmän likviditeettiä niillä on.

Distinguin & al. (2013) linjaavat havaintojen tukevan tarvetta toteuttaa vähimmäislikviditeettivaateet, kuten Baselin sääntely, mutta tuovat esille kyseisten vaateiden epäoikeudenmukaisuuden. Likviditeettisuhteiden lisääminen pääomaosuuksiin voi olla merkityksellisempi suurille pankeille kuin pienille pankeille. Oletettavasti suuret pankit saattavat aliarvioida likviditeettiriskiä "too-big-to-fail" -asemansa vuoksi. Ne saattavat myös hallinnoida likviditeettiä eri tavalla; käyttämällä kehittyneempiä taseen ulkopuolisia instrumentteja.

Hong, Huang ja Wu (2014) ovat tutkineet likviditeettivaateiden ja pankkien maksukyvyttömyyden välistä suhdetta. He toteavat Baselin likviditeettivaateiden olevan riittämättömiä likviditeettiongelmien toteutuessa, eivätkä he koe vaateiden auttavan pankkeja välttämään likviditeettikriisiä. Esimerkkinä he viittaavat koko pankkijärjestelmän järkkymiseen vuosien 2008 – 2010 välillä. Tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että NSFR -vaateella ja pankin maksukyvyttömyydellä on negatiivinen korrelaatio, kun taas LCR-vaateen ja maksukyvyttömyyden välillä ei ole merkittävää yhteyttä.

Wei, Gong ja Wu (2017) ovat mallintaneet NSFR-vaateen vaikutuksia pankkien toimintaan Yhdysvalloissa. Tutkimuksessa on kehitetty malli, jossa pankin johtaja päättää pankin taserakenteen; varat ja velkojen maturiteetit. Tulokset osoittavat pankin johtajan valintojen aiheuttavan sosiaalisesti tehottomia tuloksia ja jättävän tilaa hyvinvoinnin parantamiselle viranomaisten sääntelyssä. Lisäksi, jos lyhytaikaiselle velalle annetaan riittävän pieni kerroin käytettävissä olevassa vakaassa rahoituksessa, NSFR voi vähentää lyhytaikaisen velan käyttöä ja vähentää siten pankkien alttiutta joutua uudestaan toistuville riskeille. Sosiaalinen hyvinvointi parani näissä tilanteissa, mutta saattaa laskea, kun lyhytaikaiselle velalle annetaan riittävän korkea riskipaino. Lisäksi samankaltaisten tilanteiden vallitessa NSFR tulee laskemaan pankin todennäköisyyttä joutua maksukyvyttömäksi ja kasvattamaan odotettuja tuottoja (ex ante), koska rajoitteet velan maturiteettirakenteessa lievittävät tavoitteen epä johdonmukaisuusongelmaa pankin omistajan ja johtajan välillä.

Keister (2019) on tutkinut kuinka Basel III -säädosmääräykset - etenkin LCR - vaikuttavat lyhytaikaisiin korkoihin ja rahapolitiikan toteuttamisprosessiin Yhdysvalloissa. Likviditeettivaikutusasteella näyttää todennäköisesti olevan heijastusvaikutuksia prosessiin, jolla keskuspankit toteuttavat rahapolitiikkaa lyhyen aikavälin rahamarkkinoilla. Kun talouspolitiikan tilanne alkaa normalisoitua ja

keskuspankkien taseiden koko lähestyy historiallisia normeja, keskuspankit voivat kuitenkin kohdata ajanjaksoja, jolloin LCR vaateesta tulee merkittävä tekijä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, kuinka keskuspankki voi parantaa rahapolitiikan siirtoa operaatioilla, jotka muuttavat LCR: n ylimääräisen likviditeetin määrää pankkijärjestelmässä. Samanaikaisesti nämä operaatiot saattavat kuitenkin heikentää rahoitusvakaustavoitteita, jotka motivoivat ensisijaisesti Basel III: n likviditeettivaateiden käyttöönottoa.

4.1.1 Yhteenvetoa likviditeettivaateista Yhdysvalloissa

LCR on vaikuttanut merkittävästi pankkien taseen hallintaan, ja vaateen implementoinnin jälkeisiä tutkimuksia on vasta hiljattain alettu julkaisemaan. On siis selvää, että pankkien HQLA-omistukset ovat kehittyneet ajan myötä. Pankin varantojen kysyntä on herkkä tällaisten HQLA saldojen pitämisen vaihtoehtokustannuksille sekä vastakohta likviditeetti- ja korkoriskeille. Kaiken kaikkiaan mitä riskisempi pankki on, sitä korkeampi sen varantovaatimus. (Ihrig *et al.*, 2019)

Yhteenvetona voidaan todeta, että Yhdysvalloissa tutkimustulokset likviditeettivaateiden vaikutuksista, pankkien ja laajemmin koko talouden toimintaan, painottuu vaateiden positiiviseen merkittävyyteen pitkällä tähtäimellä. Silti on kuitenkin tunnistettavissa, että pienet pankit saattavat kokea vaateet haasteellisemmiksi kuin suuret pankit. Lisäksi ne saattavat joutua helpommin likviditeettivaikeuksiin, mikä osaltaan puoltaa vaateiden täysimääräistä noudattamista. (Distinguin *et al.*, 2013; Wei *et al.* 2017); Keister (2019); Ihrig *et al.*, 2019)

Seuraavassa kappaleessa syvennytään analysoimaan vaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan Euroopassa ja mahdollisesti löytämään tiettyjä samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia.

4.2 Likviditeettivaateet Euroopassa

Pankkien ja sijoituspalveluyritysten pääomavaatimukset ovat siis Euroopassa osa pankkiunionin yhteistä sääntökirjaa, ja niillä saatetaan Basel III -sopimus (kansainvälisesti sovitut sääntelystandardit pankkien omien varojen riittävydestä) osaksi EU-lainsäädäntöä. Sääntöihin kuuluvat asetus (vakavaraisuusasetus, CRR) ja direktiivi (vakavaraisuusdirektiivi, CRD IV). (Eurooppa-neuvosto, 2019)

Basel III sääntelyn käyttöön otettujen uusien pääomavaatimusten vaikutusta pankkien lainakorkoihin ja myönnettyjen lainojen kasvuun on tutkittu laajalti myös Euroopassa. Korkeammat pääomavaatimukset nostavat pankkien rahoituksen rajakustannuksia nostamalla lainakorkoja. Tutkimuksissa esitetyt tiedot viittaavat siihen, että omavaraisuusasteen noustessa, myönnettyjen lainojen määrä pienenee. (Gavalas 2015; Mustilli, Campanella ja Angelo 2017)

Lisäksi Mustilli *et al.* (2017) tutkimustulokset lähes 3000 pankin otannalla osoittavat, että Basel III sääntelykehys on saanut pankit valitsemaan muun tyyppisiä sijoituksia, kuten rahoitusmarkkinatransaktioita. Lisäksi on mahdollista, että tarve vähentää altistumista riskeille on johtanut pankit vähentämään investointeja listaamattomiin yrityksiin ja lisännyt pankkien investointeja valtion joukkovelkakirjalainoihin, vaikka tämäntyyppisten omaisuuserien tuotot ovat laskeneet. He linjaavat Baselin tiukkojen vaateiden olevan vastuussa tästä mekanismista ainakin osittain ja lisäävät tämän kaltaisen tilanteen jopa estävän Basel III -tavoitteiden saavuttamisen. Toisaalta he väittävät, että luottoriskin seurauksena pankkien ilmoittamat voitot voivat laskea paljon (sillä valtion joukkovelkakirjalainojen tuotot eivät ole riittäviä verrattuna potentiaalisten sijoitusten tuottoihin); toisaalta se voi aiheuttaa kielteisen valinnan luotonjaossa. Täten molemmat edellä

mainitut tilanteet saattavat viime kädessä heikentää pankkien kykyä selviytyä stressitilanteessa.

Banerjee ja Mio (2018) ovat puolestaan analysoineet likviditeettisääntelyn vaikutuksia pankkitaseisiin Iso-Britanniassa. Tulokset osoittavat pankkien mukauttaneen sekä varojen että velkojen koostumusta lisäämällä korkealaatuisten likvidien varojen ja muiden kuin rahoitustalletusten osuutta vähentämällä samalla rahoituslainoja ja lyhytaikaista tukkurahoitusta. Päinvastoin kuin Gavalas 2015, Mustilli, Campanella ja Angelo 2017 he eivät ole löytäneet todisteita siitä, että likviditeettisääntelyn tiukentaminen olisi saanut pankit supistamaan taseitaan eikä vähentämään muille kuin finanssisektorille annettujen lainojen määrää.

Myös Thornton ja Tommaso (2019) ja Dombret *et al.*, (2019) ovat saaneet tutkimuksissaan näyttöä siitä, että pankkipääoman lisäys liittyy positiivisesti pankkien likviditeetin tasoon, mikä viittaa siihen, että pääomalla on huomattava positiivinen vaikutus eurooppalaisten pankkien luotto- ja luotonannon kasvuun, kun niillä on riittävästi likvidejä varoja. Tulokset on vahvistettu yksittäisillä pankkitasoilla ja suurimmat vaikutukset vaateilla on ei-julkisen kaupankäynnin kohteina olevilla ja vähemmän kannattavilla pankeilla (Dombret *et al.*, 2019).

Roulet, (2018) puolestaan argumentoi tutkimuksena tulosten valossa samansuuntaisia väittämiä kuin Gavalas 2015, Mustilli, Campanella ja Angelo 2017. Hän linjaa vakavaraisuussuhteilla olevan kielteisiä vaikutuksia suurten eurooppalaisten pankkien vähittäis- ja muiden lainojen kasvuun pankkien taseessa. Lisähavaintona Roulet kirjoittaa, että likviditeetti-indikaattoreilla on positiivisia, mutta myös haitallisia vaikutuksia pankkien luotonannon kasvuun. Suuret eurooppalaiset pankit pystyvät hyödyntämään laaja-alaista markkinatoimintaansa pitämällä puskurikantaa jälkimarkkinakelpoisilla likvideillä varoilla, mikä auttaa niitä vähentämään vähittäis- ja muuta lainanantotoimintaa

varojen pienentämisspaineiden keskellä. Pankkien koosta riippumatta käytettävissä olevan vakaan rahoituksen suhde kokonaisvaroihin (NSFR-suhdeluku) ei ole merkittävä määritettäessä pankkien luotonannon kasvua Euroopassa. Tämä tulos korostaa rahoitusrakenteen merkitystä pankkien luotonannon käyttäytymisessä.

4.3 Yhteenveto vaikutuksista

Basel III likviditeettivaateet vaikuttavat pankkien taserakenteeseen niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa lisäämällä muun muassa riskittömien arvopaperien, kuten valtioiden joukkovelkakirjalainojen suhteellisia osuuksia pankkien taseessa. Osassa tutkimuksista tämän todetaan heikentävän esimerkiksi pankkien antolainausta ja tuottoja. Toisaalta esitellyissä tutkimuksissa kuten myös Grundke ja Kühn, (2019) esittävät likviditeettivaateet auttavat vähentämään maksuvalmiusriskiä. Myös Soula, (2017) huomauttaa pankkien suuren koon ja korkean pääoman eristävän sen likviditeettiriskiltä. Näin ollen on selvää, että pienet pankit saattavat kokea likviditeettivaateet toimintaansa rasittavampana kuin kooltaan suuremmat pankit. Euroopassa Basel III likviditeettivaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan on eriävämpiä näkemyksiä kuin Yhdysvalloissa. Tähän voi osaltaan vaikuttaa muun muassa se, että Euroopassa pankkisääntelyn trendi näyttää olevan sääntelyn lisääminen, kun Yhdysvalloissa trendi näyttää olevan päinvastainen.

On kuitenkin huomattava, että edellä esitellyt tutkimukset on tehty ennen kuin NSFR likviditeettivaade on täysimääräisesti implementoitu pankkeihin, mikä osaltaan tekee mielenkiintoiseksi myöhempien tutkimustulosten analysoinnin. Euroopan pankkiunionin alueella NSFR-vaade tulee sitovaksi vuonna 2021, kun päivitetty vakavaraisuus asetus (CRR II) on porrastetusti

implementoitu. Lisäksi on hyvä pitää mielessä, että seuraavan likviditeettikriisin ilmetessä voidaan vasta nähdä vaateiden tosiasiallinen vaikutus pankkien maksuvalmiuteen.

5. Likviditeettivaateiden vaikutus pankkien toimintaan Suomessa – empiirinen osio

Aiemmissa luvuissa on tarkasteltu tutkielman aihetta teoreettisessa viitekehyksessä, eli Basel III sääntelykehysten ja aikaisempien tutkimustulosten valossa. Seuraavassa luvussa tutkielman aihealuetta käsitellään empiirisen aineiston avulla, joka on koottu tehtyjen haastattelujen perusteella.

5.1 Metodologia

Tutkielman empiriaosa on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiiviset tutkimukset sisältävät rajallisen aineiston ja tutkimuksessa pyritään analysoimaan käytettävissä olevaa aineistoa. Tarkoituksena on tuottaa syvällisempää ja yksityiskohtaisempaa tietoa aihealueesta. (Hirsjärvi et al. 2014, 134)

Aineisto tutkimuksessa on kerätty haastattelujen avulla. Haastattelut on valittu aineistonkeruumenetelmäksi, sillä ne ovat joustavia ja luonnollisesti haastatteluun voidaan valita henkilöt, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä tai aihealueesta. Haastattelussa tärkeintä on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Haastattelumuodoksi on puolestaan valikoitunut teemahaastattelu, jonka avoimuuden aste vastausten perusteella on määritelty strukturoiduksi. Teemahaastatteluissa edetään tiettyjen keskeisten, etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. Etukäteen valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehukseen. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018)

Pääteemat ovat olleet haastatteluissa likviditeettivaateiden aiheuttamat hyödyt ja kustannukset pankeissa sekä vaateiden vaikutus pankkien taserakenteeseen. Kaikki kysymykset liittyvät joko molempiin tai toiseen teemoista. Kysymyksiä on ollut

yhteensä kymmenen ja kaikille haastateltaville on esitetty samat kysymykset, jotka on eritelty tutkimuksen lopussa liitteessä 1.

Haastateltavat ovat työskennelleet haastatteluajanhetkellä joko Suomessa toimivissa pankeissa tai asiantuntijaorganisaatiossa, joka on erikoistunut muun muassa viranomaisraportoinnin tuottamiseen pankeille. Haastateltavat ovat olleet riskienhallinnan johtaja, analyytikoita tai konsultteja. Haastatteluihin on vastannut kaksi eri pankkia ja konsultti yritys. Ensimmäisen pankin vastaukset koostuivat yhden analyytikon vastauksista. Toisen pankin vastaukset koostuivat riskienhallinnan johtajan ja analyytikoiden vastauksista, jotka oli koottu sähköpostilla yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi konsultti yrityksen vastaukset koostuivat senior konsultin vastauksista. Haastateltaville on luvattu anonymiys, joten vastauksia kokonaisuudessaan tai suoria lainauksia niistä ei ole esitetty siten, että vastaaja/vastaajat olisivat tunnistettavissa.

Haastattelut on toteutettu sähköpostitse ja/tai puhelimitse johtuen COVID-19 pandemian aiheuttamista rajoitteista. Haastattelujen vastaukset perustuvat haastateltujen asiantuntemukseen, mielipiteisiin ja omiin kokemuksiin aihealueesta. Osa kysymyksistä linkittyy muihin laadittuihin kysymyksiin, joten vastauksia on voitu koota tiettyjen pääotsikoiden alle. Näin vastaukset on pystytty jäsentelemään aihealueittain ja luettavuus helpottuu niin sanotusti eri alakokonaisuuksien ansiosta.

5.2 EU-tasoinen raportointi ja sen toteuttaminen pankeissa

Haastatteluista on selvästi havaittavissa, että kaikissa pankeissa EU-tason viranomaisraportointi, johon myös Basel III likviditeettivaateet kuuluvat, edellyttää pankeilta niin teknisiä kuin myös businesspuolen henkilöresursseja, vaateiden ymmärrystä ja tulkintaa sekä paljon tietohallintaa. Näin ollen tekninen osaaminen

korostuu, tietovarastointia ja raportointityökaluja täytyy kehittää sekä viranomaisten kanssa kommunikoimisen merkitys kasvaa.

Haastatteluissa sääntelyn tulkinna ja soveltamisen osalta korostui ymmärrys sääntelyn vaikutuksesta pankin tuotteisiin ja sopimuksiin. Likviditeettisääntelyn vaatimukset tulee muuntaa teknisiksi määrittelyksi, jonka avulla raportoinnin tekninen toteutus voidaan tehdä. Itse raportoinnin tekninen toteutus vaatii osaamista muun muassa tietovarastoista. Lisäksi joillain pankeilla likviditeettiraportointi vaatii myös tietovarastojen tietosisällön kasvattamista. Näin ollen koko COREP-raportointi, johon likviditeetti raportointi myös kuuluu, vaatii sekä osajia, jotka ymmärtävät liiketoiminnalliset näkökulmat ja vaatimukset, että teknisiä resursseja COREP-taksinoman mukaiseen tiedoston luomiseen ja ylläpitoon. Finanssivalvonnan toimittaessa välineet XBRL-muotoiseen raportointiin, teknisten resurssien tarve riippuu oleellisin osin siitä automatisoinnin tasosta, jota pankki tavoittelee.

Haastatteluissa painottui myös se, että viranomaisraportointi edellyttää valvottavalta omia täysipäiväisiä resursseja, jotta kaikki yksityiskohtaiset vaatimukset pystytään huomioimaan. Raportointi asettaa myös omat vaatimuksensa pankkijärjestelmälle, jotta raportoinnissa tarvittavia tietokenttiä voidaan lisätä, että muokata raportointitarpeita varten. EU-tason raportointi edellyttää raportoitavien tietojen laadunvarmistusta, jota toteutetaan muun muassa tietojen raportointiin rakennetuilla validointisäännöillä. Lisäksi viranomaisten eri tyyppiset tietokyselyt edellyttävät kykyä ajaa erilaisia kyselyjä ja tällöin jäsentynyt tietokantarakenne edesauttaa viranomaiskyselyihin vastaamista. Yksi haastateltavista on summannut ytimekkäästi:

"Isossa kuvassa pidemmällä aikavälillä viranomaisraportointia on tarkoituksenmukaista automatisoida, koska tämä pienentää

raportointiprosesseihin liittyvää henkilöriskiä ja operatiivista riskiä.”

Likviditeettivaateiden täyttymisen päivittäinen seuranta, hallinta ja ennakoiminen vaativat siis järjestelmät, joiden avulla pankin likviditeettihallintayksikkö, pystyy seuraamaan tilannetta. Näiden järjestelmien rakentaminen vaatii samantyyppisiä resursseja kuin raportointi.

Haastatteluista selviää, että varsinkin pienet pankit ovat ulkoistaneet viranomaisraportointinsa erilliselle palvelun tuottajalle. Suuremmat pankit tekevät raportoinnin itse tai käyttävät kansainvälisen suuren toimittajan ohjelmistoa ja palveluita raporttien rakentamiseen. Esimerkiksi yksi haastateltava on kertonut, kuinka LCR raportointi tuotetaan kuukausitasolla ja operatiivista hallintaa varten päivätasolla ulkoisen toimittajan avulla. Palveluntuottajalle toimitetaan päivittäin kirjanpitoaineisto, joka on pankin peruspankkijärjestelmän ulkoistettu palveluntuottaja. NSFR-raportoinnin puolestaan sama pankki on ulkoistanut toiselle palveluntuottajalle. Näin pankki on saanut viranomaisraportoinnin ulkoistetuilta palveluiden tuottajilta ”avaimet käteen toimituksena”. Molempien raportointien osalta omistajuus on kuitenkin pankin riskienvalvonnalla, joka tekee tiettyjä laadunvarmistustoimenpiteitä molempien raporttien osalta vielä ennen toimitusta viranomaisille.

Myös yhteistyö ulkoisen konsultin kanssa likviditeetti raporttien tuottamisessa on pankeissa melko yleistä. Esimerkiksi tekninen toteutus tehdään yhteistyössä pankin ulkopuolisen toimijan kanssa, jolloin on pystytty luomaan tarvittavat tietovarasto- ja järjestelmäratkaisut ja liiketoimintamäärityksistä pankki vastaa itse.

5.3 Likviditeettivaateet suurissa ja pienissä pankeissa

Haastatteluissa nousi selvästi yhteneväinen näkökulma sille, että suurempien pankkien tase antaa joustavuutta vaateiden suhteen. Viranomaisraportoinnin katsotaan sitovan suurin piirtein saman määrän resursseja kaikilla pankeilla, eli esimerkiksi henkilömäärä viranomaisraportointitarpeeseen on isoilla pankeilla suhteellisesti paljon pienempi. Isoilla pankeilla on luonnollisesti myös paremmat mahdollisuudet ylläpitää ”korvaavia” resursseja. Pienillä pankeilla resurssit/henkilömäärä ei yksinkertaisesti riitä, joten raportointi nojaa usein yhden henkilön varaan. Näin ollen voidaan sanoa, että vaateiden aiheuttamat järjestelmä- ja henkilökulut ovat suhteellisesti pienemmät isoilla pankeilla. Viranomaisraportointivaateiden todettiin lisäksi olevan osasyynä pienten pankkien kasvaneeseen fuusiomäärään viime vuosikymmenen aikana.

Suurimmilla pankeilla todettiin olevan usein paremmat edellytykset toteuttaa ulkoista markkinaehtoista varainhankintaa riittävällä hajautuksella. Lisäksi suuret pankit laskevat keskimäärin useammin arvopapereita liikkeelle, jolloin pankkien tunnettavuus markkinoilla, erityisesti kansainvälisten sijoittajien keskuudessa, on parempi ja yksittäinen rahoitustransaktio ei edusta niin suurta riskikeskittymään erääntyessään. Tämä vähentää erääntymisten ja muiden muutosten aiheuttamaa volatilitteettia suhdeluvuissa. Yksittäisten transaktioiden koko suhteessa taseeseen on siis pienempi suurilla pankeilla. Yhdessä haastattelussa annettu esimerkki havainnollistaa hyvin suurten pankkien tase-etua:

”Pienelle pankille yhden erääntyvän velkaemission vaikutus saattaa 1,5-kertaistaa LCR-vaateen hetkellisesti. Tästä seuraa, että vaateisiin tuleviin piikkeihin joudutaan varautumaan ylimääräisillä likviditeettipuskureilla, mikä aiheuttaa kuluja.”

Toisena hyvänä esimerkkinä on mainittu, miten suurten pankkien taseen koko auttaa tasapainottamaan erääntyvän liikkeeseenlaskun eräpäivän ulosvirtaukset; 200 miljoonan ulosvirtaus ei näy yhtä paljon, jos pankin tase lasketaan kymmenissä miljardeissa.

Haastatteluista nousi esiin myös se, että on vaikea todentaa mitään selkeää etua pankkien koon perusteella. Pienellä pankilla varainhankinta voi olla keskimäärin suuremmalta osin talletuksiin perustuvaa, jota kohdellaan molemmissa sääntelykehikoissa suopeasti. Vastausten perusteella on kuitenkin perusteltua linjata, että lähtökohtaisesti suuret pankit kokevat likviditeettivaateet vähemmän rasittavana tekijänä toiminnalleen kuin pienet pankit.

5.4 Likviditeettivaateiden kustannukset ja hyödyt

Haastatteluissa linjattiin selvästi enemmän likviditeettivaateiden aiheuttamia kustannuksia kuin hyötyjä. Lähes kaikissa haastatteluissa mainittiin vaateiden aiheuttaneen henkilö- ja järjestelmäkuluja. Lisäksi niin sanotusti kolikon kääntöpuolena hyödyille todettiin, että riittävien ja laadukkaiden likviditeettipuskureiden ylläpitäminen on kallista pankeille nykyisessä korkoympäristössä. Myös likviditeettisalkun sijoitusten tiukkojen laatuvaateiden todettiin heikentävän likviditeettipuskurin tuottoa. NSFR sääntely edellyttää pitkäaikaisen varainhankinnan hankkimista, joka lähtökohtaisesti on aina kalliimpaa kuin lyhyt. Riskienhallinnan näkökulmasta tämän linjattiin olevan kuitenkin vain hyvä asia. Monia hyvin konkreettisia kustannuseriä nousi lisäksi esille haastatteluissa, joita muun muassa olivat tietovarastokehitys, -ylläpito, -teknisten raportointityökalujen kehittäminen, raportointivaateiden muutosten jatkuva seuranta ja siitä johtuvat muutoskehitystyöt raportointityökaluihin.

Yksi hyödyistä on selvästi se, että maksuvalmiuden seuranta on yleistynyt ja tarkentunut. Suomessa maksuvalmiutta on seurattu huomattavasti ennen kuin vaade nousi 100%:n ja pakottavaksi. Näin ollen LCR-vaateen nouseminen ja vakiintuminen 100 %:n ei nähdä olleen suomalaisille pankeille suuri ongelma, sillä raja oli saavutettu jo aiemmin. Lisäksi kun kaikilla pankeilla on samat säännöt likviditeetin seurantaan, niin yhdenvertaisuus ainakin hieman kasvaa. Myös riskienhallinnallisesti molemmat sääntelykehikot nähtiin siinä mielessä hyvinä, koska ne luovat yhdenmukaisen tavan tarkastella likviditeettipuskureiden tarvetta ja riittävyttä. Varsinkin pienten pankkien koettiin hyötyvän vaateista siitä näkökulmasta, että likviditeettiriskien seuranta- ja mallinnus on vaateiden ansiosta kehittynyt niissä paljon.

5.4.1 Haasteet likviditeettivaateiden sitovuudessa ja implementoinnissa

Monissa vastuksissa summataan haasteiden Suomessa liittyvän yllä mainittuihin kustannuksiin kuten osaamiseen, jatkuvaan kehitystarpeeseen ja resurssointiin. Lähes kaikilla pankeilla myös seuraava seikka lukeutuu haasteiden joukkoon:

”LCR sääntelyyn on sisältynyt lukuisia tulkinnallisia yksityiskohtia, joiden linjaaminen on jäänyt pitkälti valvottavan haasteeksi, sillä viranomaiset eivät anna suoraan konsultaatiota sääntelystä.”

Jos pankki on ulkoistanut esimerkiksi likviditeettiraporttien tuottamisen ja näin ollen myös implementoinnin, tämä saattaa asettaa haasteita pankkien riskinvalvonnalle, koska tekninen osaaminen sääntelystä on raportointipalvelua tuottavilla palveluntarjoajilla.

Lisäksi tarkennetaan, että sääntelyn tulkinnassa ja muokkaamisessa raportointimäärittelyiksi vaatii huomattavaa

työpanosta ja resursseja pankin eri toiminnoista. Tämä on huomattu monessa pankissa esimerkiksi LCR-raportoinnin kokonaisvaltaisessa implementoinnissa. Viranomaisen määrittämät aikataulut niin sanotulle täysimääräiselle implementoinnille ovat asettaneet myös omat haasteensa, mikä on tarkoittanut myös monilla pankeilla resurssien uudelleenjärjestelyjä. Seuranta- ja raportointijärjestelmien ylläpito sekä kuukausittainen viranomaisraportointi vaatii kaikilta pankeilta jatkuvaa resurssointia ja riittäviä varamiesjärjestelyjä. Sääntelyyn tulevien EBA:n tulkintojen seuraaminen ja toteutus on osalla pankeista myös haastavaa vähäisten resurssien vuoksi. Lisäksi useissa vastauksissa on yhtenäinen näkökulma sille, että viranomaisen epäselvät tulkinnat ja kommentit aiheuttavat lisähaastetta.

Monissa pankeissa on jo tuotettu NSFR-raportointia niin sanotussa seurantamielessä, joten vaateen tuleminen sitovaksi vuonna 2021 ei monen haastateltavan mielestä pitäisi asettaa suurempia haasteita. Monien pankkien taserakenne on muuttunut viime vuosien aikana velkojen maturiteettirakenteen osalta siten, että itse vaateen täyttäminen ei aiheuta haasteita, varsinkin jos korkotilanne säilyy samankaltaisena. Yksi haastateltava linjaa kuitenkin, että on vaarallista ajatella NSFR-vaateen olevan vain LCR:n sivutuote – asia ei luonnollisesti ole näin yksinkertainen. Vaikka NSFR-vaateen sitovuutta ei pidetä suurena haasteena, kaikista vastauksista nousee kuitenkin taas huomion kiinnittäminen pankkien resurssointiin ja kehitystyöhön, joita on seurattava ja pidettävä yllä.

5.5 Likviditeettivaateiden vaikutus pankin taserakenteeseen

Yhteinen linjaus välittyi selvästi sille, että LCR sääntelyn kautta pankin taseessa on jatkuvasti turvaavaksi katsottuja likvidejä sijoituksia. LCR sääntelyn voimaantulo on lisäksi aiheuttanut

luonnollisesti oman kysyntäpiikkensä ”LCR-kelpoisille” tase-erille. LCR-vaateen täyttämisen voidaankin nähdä muuttaneen pankin likviditeettisalkun rakennetta lisäämällä valtioiden määrää ja vähentämällä vakuudettomien pankkisijoitusten osuutta. Likviditeettivaateiden voimaantulo on vaikuttanut yhden haastateltavan mukaan merkittävästi päätökseen luopua keskusrahailaitospalveluiden tarjoamisesta, koska sääntely ei mahdollista sopimus pohjaisen ryhmittymän keskitettyä laskentaa vaan vaatii yhteenliittymätyyppisen ratkaisun.

Vastauksissa on huomattavasti vähemmän analysointia NSFR-vaateen vaikutuksista taserakenteeseen, mikä todennäköisesti johtuu vaateen astumisesta voimaan vasta vuonna 2021. Näin ollen pankit ovat raportoineet tunnuslukua tähän asti vain tiedonanto tarkoituksessa. Yksi haastateltavista kuitenkin huomauttaa NSFR-vaateen täyttämisen nostaneen merkittävästi pitkän rahoituksen osuutta. Yksi haastateltava tuo mielenkiintoisen näkökulman esille:

”Pankkikriisin jälkeinen tilanne ja nykyinen korkotaso ovat saattaneet vaikuttaa pankkien taserakenteeseen enemmän. Jos korot olisivat vielä positiivisia, niin LCR:stä johtuvia muutoksia olisi todennettavissa enemmän – esimerkiksi määräaikaistalletusten eräpäiviä olisi mietitty pankeilla tarkemmin, koska pienillä pankeilla ei tämän vaateen näkökulmasta ole järkevää tehdä määräaikaissopimustarjouksia, joka tarkoittaisi kaikkien tällaisten talletusten eräntymistä samaan aikaan.”

Määräaikaistalletusten voidaan nähdä vähentyneen merkittävästi korkotilanteen takia eikä niinkään LCR:n takia. Jos korkotilanne olisi eri, pankit toteuttaisivat todennäköisesti myös enemmän HQLA-salkkujen optimointia, kun Level2-tason arvopaperit

tuottaisivat korkeampia tuloja. Tällä hetkellä ei ole havaittavissa huomattavaa hintaeroa, joten pankkien salkut ovat melko Level1-painotteisia, varsinkin kun suuri osa katetuista joukkovelkakirjalainoista lasketaan EU:ssa Level1:ksi, toisin kuin Basel sääntelykehyksessä. Kaiken kaikkiaan likviditeettivaateet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa pankit suunnittelevat entistä tarkemmin sijoitustensa ja liikkeeseenlaskujensa ajoitusta.

5.5.1 Sääntelyn ulkopuoliset pankkitoimintaan vaikuttavat tekijät

Yksi haastateltavista näkee niin ikään korkotilanteen vaikuttavan merkittävämmiin ja laajemmassa mittakaavassa asiakkaille tarjottavaan tuotevalikoimaan kuin nimenomaisesti likviditeettivaateiden. Yhteinen näkökulma vastauksissa on se, että sääntely ei ole vaikuttanut harjoitettavaan peruspankkiliiketoimintaan. Monen Suomessa toimivan pankin käytettävä tuoteskaala on hyvin rajallinen ja sen osalta sitovien/ ei sitovien lainalupausten käsittely on ollut yksi suurimmista haasteista sääntelyn soveltamisessa.

Lisäksi yksi haastateltava kertoo, että vaateiden kasvu ei ole merkittävästi pienentänyt henkilö- ja yritysasiakkaiden volyymejä. Hän kuitenkin huomauttaa, että:

”Likviditeettivaateiden takia tuotteiden hinnoitteluun on kuitenkin kiinnitetty huomioita. Tämä koskee erityisesti taseen ulkopuolisia sopimuksia.”

Sääntelyn vaikutuksia on lieventänyt viime vuosien elvyttävä rahapolitiikka, joka on pitänyt rahoituksen saannin poikkeuksellisen hyvänä ja kustannukset erittäin alhaisina. Finanssivastapuolille tarjottuja tuotteita on vähennetty merkittävästi niiden korkeista ulosvirtauskertoimista johtuen.

5.6 Likviditeettivaateet osana pankin likviditeettihallintaa ja likviditeettiriskien tunnistamista

Pankkien kehittäessä työkaluja likviditeetin päivittäistä seurantaan ja ennusteita varten kehittyi luonnollisesti myös likviditeetin hallintaprosessit ja riskien tunnistaminen. Likviditeettivaateet ovat asettaneet hyvän lähtökohdan arvioida likviditeettireservien riittävyttä. Yksinään tämä ei ole riittävä menettely, joten pankit toteuttavat lisäksi muun muassa ILAAP (sisäisen likviditeetin riittävyden arviointimenettely) arvioita, joissa tarkoituksena on arvioida likviditeettireservien riittävyttä. ILAAP menettelyssä yhtenä tavoitteena on, että valvottava arvioi oman toimintansa erikoispiirteitä, tekee stressitestit ja arvioi likviditeettireservien riittävyttä tältä pohjalta.

Vaateet ovat nostaneet likviditeettiriskien painoarvoa pankeissa. Yksi haastateltava painottaakin, että:

”Vaateiden raportointi on pakottanut pankit luomaan parempia seurantajärjestelmiä likviditeetin hallintaan.”

Viranomaisvaateet ovat kuitenkin vain yksi tapa mitata riskiä, joten vaarana on, että pankeissa keskitytään vain näihin tunnuslukuihin ja unohdetaan oman sisäinen mittaaminen ja mallinnus. Enemmän vaateiden vaikuttavuutta likviditeetin hallintaan ja riskien tunnistamiseen on varmasti nähtävissä pidemmällä aikavälillä, kun myös NSFR-vaade on täysipainoisesti implementoitu pankeihin.

5.7 Sääntelyn kehitys

Yleisen käsityksen mukaan Euroopassa sääntely kiristyy, kun taas Yhdysvalloissa suunta on päinvastainen. Haastateltavien yhteinen linjaus on selvästi se, että jo tiukkaa pankkisääntelyä Euroopassa ei olisi mielekäästä kiristää entisestään, sillä vaateet ovat jo nykyään

pankeille todella kovia. Tietynlainen ”kultainen keskitie” olisi optimaalisin vaihtoehto. Yksi haastateltava linjaa osuvasti:

Toisaalta on nähty, että ilman sääntelyä pankit eivät täytä esimerkiksi likviditeetti vaatetta vaan lähtevät sooloilemaan.

Raportointitaakan keventäminen nähdään erittäin varteenotettavana vaihtoehtona Euroopassa kuin myös luonnollisesti Suomessa. Pienillä pankeilla on jo kevennyksiä käytössä, mutta ei välttämättä riittävästi. Jotta pienilläkin suomalaisilla pankeilla olisi tulevaisuutta, nimenomaan Suomessa, tulisi helpotuksia lisätä. Sääntelyssä olisi hyvä ottaa niin sanotusti tauko, jonka aikana saataisiin vietyä jo päätetyt hankkeet loppuun ja arvioitua niiden todelliset vaikutukset.

On kuitenkin selvää, että sääntelyn peruseriaatteiden tulisi olla yhtenäisiä globaalisti, jotta toimijat olisivat mahdollisimman samassa asemassa. Yksi haastateltavista argumentoikin, että:

”Tämä vähentäisi ”sääntelyparatiisien” syntyä ja toimintojen siirtämistä maantieteellisesti kevyemmän sääntelyn piiriin.”

Koska rahapolitiikka on ollut erittäin kevyttä viime aikoina, ei uusien sääntöjen vaikutuksia pankkitoimintaan ole vielä täysin nähty. Tästä syystä sääntelyä ei tulisi kiristää. Lisäksi vakavaraisuuspuolella on tulossa uusia kiristyksiä, joiden vaikutukset ovat vielä epäselviä.

Sääntelyn kiristäminen tai keventäminen on osa laajempaa kokonaisuutta likviditeettivaatteiden ollessa vain osa sitä. Tältä osin olennaista on, ettei sääntelyuudistuksia tule koko ajan lisää. Näin toimiala ehtii keskittyä liiketoimintaan ja implementointikustannukset jatkuvasti uudistuvasta sääntelystä eivät pääse liian suuriksi. Seuraavassa kappaleessa summataan

yhteen niin teoriaosassa kuin empiriaosassa ilmenneitä likviditeettivaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan.

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Likviditeettivaateilla on selvästi havaittavissa monia vaikutuksia pankkien toimintaan jo nyt, mutta myös tulevaisuudessa, kun NSFR vaade tulee sitovaksi. Abou-El-Sood (2016) ja Maria (2004) nostavat tutkimuksissaan esille sen, miten likviditeettivaateet ovat esimerkiksi vaikuttaneet pankkien tarvitsemiin resursseihin etenkin järjestelmäpuolella ja näin ollen teknisessä osaamisessa. Myös haastateltavat ovat päätyneet samaan linjaukseen; vaateet ovat nostaneet likviditeettiriskien painoarvoa pankeissa. Vaateiden raportointi on pakottanut pankit luomaan parempia seurantajärjestelmiä likviditeetin hallintaan.

Banerjee ja Mio (2018) ovat analysoineet likviditeettisääntelyn vaikutuksia pankkitaseisiin. Tulokset osoittavat pankkien mukauttaneen sekä varojen että velkojen koostumusta lisäämällä korkealaatuisten likvidien varojen ja muiden kuin rahoitustalletusten osuutta vähentämällä samalla rahoituslainoja ja lyhytaikaista tukkurahoitusta. Myös haastatteluissa yhteinen linjaus välittyi sille, että LCR sääntelyn kautta pankin taseessa on jatkuvasti turvaavaksi katsottuja likvidejä sijoituksia. Päinvastoin kuin Gavalas (2015) sekä Mustilli, *et al.* (2017) Banerjee *et al.* (2018) eivät ole löytäneet todisteita siitä, että likviditeettisääntelyn tiukentaminen olisi saanut pankit supistamaan taseitaan eikä vähentämään muille kuin finanssisektorille annettujen lainojen määrää. Haastatteluissa on myös mainittu vaateiden vaikuttaneen siihen, kuinka paljon finanssisektorille lainoja myönnetään. Mustilli *et al.* (2017) kertoo likviditeettivaateiden lisänneen pankkien investointeja valtion joukkovelkakirjalainoihin. Tämän on todettu myös haastatteluissa vaikuttaneen edellä mainittujen arvopaperien kysyntään.

Vaateiden vaikutukset niin pienten kuin suurten pankkien toimintaan on tutkimuksissa ja haastatteluissa olleet

samansuuntaisia. Soula, (2017) kirjoittaa pankkien suuren koon ja korkeamman pääoma eristävän sen likviditeettiriskiltä. Suuret eurooppalaiset pankit pystyvät hyödyntämään laaja-alaista markkinatoimintaansa pitämällä puskurikantaa jälkimarkkinakelpoisilla likvideillä varoilla, mikä auttaa niitä vähentämään vähittäis- ja muuta lainanantotoimintaa varojen pienentämispaineiden keskellä. Roulet (2018) Haastatteluissa todettiin suurimmilla pankeilla myös olevan usein paremmat edellytykset toteuttaa ulkoista markkinaehtoista varainhankintaa riittävällä hajautuksella. Lisäksi suuret pankit laskevat keskimäärin useammin arvopapereita liikkeelle, jolloin pankkien tunnettavuus markkinoilla, erityisesti kansainvälisten sijoittajien keskuudessa, on parempi ja yksittäinen rahoitustransaktio ei edusta niin suurta riskikeskittymään erääntyessään. Yksittäisten transaktioiden koko suhteessa taseeseen on siis pienempi suurilla pankeilla.

Mustilli *et al.* (2017) osoittaa tutkimuksessaan, kuinka Euroopassa kiristynyt Basel pohjainen sääntely vaikuttaa osittain negatiivisesti pankkien toimintaan. Esimerkiksi joukkovelkakirjalainojen tuotot eivät ole riittäviä verrattuna potentiaalisten sijoitusten tuottoihin. Yksi haastateltavista on linjannut, että sääntelyn peruseriaatteiden tulisi olla yhtenäisiä globaalisti, jotta toimijat olisivat mahdollisimman samassa asemassa. Tämä ei vielä täysin päde verrattaessa esimerkiksi Yhdysvaltojen kevyempää ja Euroopan kiristyvämpää sääntelypolitiikkaa. Euroopassa Basel III likviditeettivaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan on eriävämpiä näkemyksiä kuin Yhdysvalloissa, johtuen varmasti osittain edellä mainitusta, Euroopassa vallitsevasta kiristyneestä sääntelypolitiikasta.

6.1 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Seuraavaksi vastataan vielä konkreettisesti tutkimuskysymyksiin teoreettisen viitekehyksen ja empiria-aineiston pohjalta. Ensimmäisenä on esitetty päätutkimuskysymys, jota tukemaan on laadittu alatutkimuskysymykset.

- Miten Basel III likviditeettivaateet vaikuttavat pankkien toimintaan Suomessa?

Vaikutuksia on havaittavissa monia. Suurimmat tunnistetut vaikutukset koostuvat alatutkimuskysymysten niin sanotusta summasta. Suurilla pankeilla yksittäinen rahoitustransaktio ei edusta niin suurta riskikeskittymään erääntyessään. Yksittäisten transaktioiden koko suhteessa taseeseen on siis pienempi suurilla pankeilla. Lisäksi vaateet vaikuttavat enemmän pienten pankkien toiminnan kehittämistarpeisiin esimerkiksi järjestelmäpuolella. Pankit ovat mukauttaneet likviditeettivaateiden takia sekä varojen että velkojen koostumusta lisäämällä korkealaatuisten likvidien varojen ja muiden kuin rahoitustalletusten osuutta vähentämällä samalla rahoituslainoja ja lyhytaikaista tukkurahoitusta. Suomessa investoinnit joukkovelkakirjalainoihin ovat lisäksi lisääntyneet ja finanssisektorille myönnettyt lainat vähentyneet. Monet haasteista liittyvät kustannuksiin kuten osaamiseen, jatkuvaan kehitystarpeeseen ja resurssointiin, mikä on konkreettisesti huomattu LCR-raportoinnin kokonaisvaltaisessa implementoinnissa.

- Miten vaateiden vaikutukset eroavat pienten ja suurten pankkien välillä?

Suuret eurooppalaiset pankit pystyvät hyödyntämään laaja-alaista markkinatoimintaansa pitämällä puskurikantaa jälkimarkkinakelpoisilla likvideillä varoilla, mikä auttaa niitä vähentämään vähittäis- ja muuta lainanantotoimintaa varojen pienentämisspaineiden keskellä. Tällaista mahdollisuutta ei kaikilla pienillä pankeilla ole. Suurilla pankeilla yksittäinen rahoitustransaktio ei edusta niin suurta riskikeskittymään

erääntyessään. Yksittäisten transaktioiden koko suhteessa taseeseen on siis pienempi suurilla pankeilla. Lisäksi vaateet vaikuttavat enemmän pienten pankkien toiminnan kehittämistarpeisiin esimerkiksi järjestelmäpuolella.

- Miten likviditeettivaateet ovat vaikuttaneet pankkien taserakenteeseen?

Pankit ovat mukauttaneet likviditeettivaateiden takia sekä varojen että velkojen koostumusta lisäämällä korkealaatuisten likvidien varojen ja muiden kuin rahoitustalletusten osuutta vähentämällä samalla rahoituslainoja ja lyhytaikaista tukkurahoitusta. Suomessa investoinnit joukkovelkakirjalainoihin ovat yleistyneet pankkien taseissa vaateiden myötä. Lisäksi vaateiden on todettu vaikuttaneen siihen finanssisektorille myönnettyjen lainojen määrään laskevasti.

Millaisia haasteita likviditeettivaateet ovat aiheuttaneet pankeille?

Monet haasteista liittyvät kustannuksiin kuten osaamiseen, jatkuvaan kehitystarpeeseen ja resurssointiin. Edellä mainitut asiat ovat osoittautuneet jo konkreettisiksi haasteiksi esimerkiksi LCR raportoinnin kokonaisvaltaisessa implementoinnissa. Lisäksi pienillä pankeilla edellä mainitut haasteet saattavat kulminoitua melko suuriksikin. Ja esimerkiksi sääntelyyn tulevien EBA:n tulkintojen seuraaminen ja toteutus on osalla pankeista myös haastavaa vähäisten resurssien vuoksi. NSFR-vaateen ei nähdä aiheuttavan suuria haasteita, sillä monet pankit raportoivat jo tunnuslukua ja se on osa jo toteutettavaa likviditeettiraportointikokonaisuutta.

6.1.1 Tutkimuksen rajoitukset ja jatkotutkimusaiheita

Tutkimuksen rajoitteena on suppea haastateltavien henkilöiden määrä, mikä tarkoittaa että tutkimuksen tuloksista ei pystytä

tekemään pitkälle vietyjä tai syvällisempiä johtopäätöksiä. Tutkimuksessa kuvataan osittain melko yksityiskohtaisesti BASEL III likviditeettivaateiden vaikutuksia pankkien toimintaan Suomessa. Haastateltavien suppean määrän seurauksena ei kyetä kuitenkaan määrittelemään yleistettäviä, kaikkiin Suomessa toimiviin pankkeihin liittyviä vaikutuksia.

Jatkotutkimusaiheena voidaan esimerkiksi ajatella olevan NSFR-vaateen tarkempi analysointi ja vaikutus, kun vaade on implementoitu täysimääräisesti. Mikäli relevanttia kvantitatiivista dataa olisi saatavilla tarpeeksi, määrällinen tutkimusote Basel III likviditeettivaateiden vaikutuksista pankkien toimintaan Suomessa olisi mielenkiintoinen aihealue. Tämä toisi varmasti uutta yleistettävämpää näkökulmaa vaateiden vaikutuksista Suomessa.

LÄHTEET

Artikkelit

Abou-El-Sood, H. (2016) 'Are regulatory capital adequacy ratios good indicators of bank failure? Evidence from US banks', *International Review of Financial Analysis*, 48, pp. 292–302. doi: 10.1016/j.irfa.2015.11.011.

Adrian, T. and Boyarchenko, N. (2018) 'Liquidity policies and systemic risk', *Journal of Financial Intermediation*, 35, pp. 45–60. doi: 10.1016/j.jfi.2017.08.005.

Angelini, P. et al. (2015) 'Basel III: Long-term impact on economic performance and fluctuations', *Manchester School*, 83(2), pp. 217–251. doi: 10.1111/manc.12056.

Balasubramanyan, L. and VanHoose, D. D. (2013) 'Bank balance sheet dynamics under a regulatory liquidity-coverage-ratio constraint', *Journal of Macroeconomics*, 37, pp. 53–67. doi: 10.1016/j.jmacro.2013.03.003.

Banerjee, R. N. and Mio, H. (2018) 'The impact of liquidity regulation on banks', *Journal of Financial Intermediation*, 35, pp. 30–44. doi: 10.1016/j.jfi.2017.05.008.

Chiaramonte, L. and Casu, B. (2017) 'Capital and liquidity ratios and financial distress. Evidence from the European banking industry', *British Accounting Review*, 49(2), pp. 138–161. doi: 10.1016/j.bar.2016.04.001.

Chockalingam, A., Dabadghao, S. and Soetekouw, R. (2018) 'Strategic risk, banks, and Basel III: estimating economic capital requirements Strategic risk, banks and basel III 225', *The Journal of Risk Finance*, 19(3), pp. 225–246. doi: 10.1108/JRF-11-2016-0142.

Committee on Banking Supervision, B. (2004) *Basel Committee on*

Banking Supervision International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards.

Distinguin, I., Roulet, C. and Tarazi, A. (2013) 'Bank regulatory capital and liquidity: Evidence from US and European publicly traded banks', *Journal of Banking and Finance*, 37(9), pp. 3295–3317. doi: 10.1016/j.jbankfin.2013.04.027.

Dombret, A. R. *et al.* (2019) 'What are the real effects of financial market liquidity? Evidence on bank lending from the euro area', *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 62, pp. 152–183. doi: 10.1016/j.intfin.2019.07.002.

Fidrmuc, J. and Lind, R. (2018) 'Macroeconomic impact of Basel III: Evidence from a meta-analysis', *Journal of Banking and Finance*, 16, p. 46. doi: 10.1016/j.jbankfin.2018.05.017.

for International Settlements, B. (1988) *BASLE COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION INTERNATIONAL CONVERGENCE OF CAPITAL MEASUREMENT AND CAPITAL STANDARDS Basle.*

Gavalas, D. (2015) 'How do banks perform under Basel III? Tracing lending rates and loan quantity', *Journal of Economics and Business*, 81, pp. 21–37. doi: 10.1016/j.jeconbus.2015.05.003.

Gorton, G. and Metrick, A. (2007) 'Getting Up to Speed on the Financial Crisis: A One-Weekend-Reader's Guide'. doi: 10.1257/jel.50:1.128.

Grundke, P. and Kühn, A. (2019) 'The impact of the Basel III liquidity ratios on banks: Evidence from a simulation study', *Quarterly Review of Economics and Finance*. doi: 10.1016/j.qref.2019.02.005.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. (2014) Tutki ja kirjoita. Tekijät ja Kirjaryhmät Oy, Porvoo.

Hong, H., Huang, J.-Z. and Wu, D. (2014) 'The information content

of Basel III liquidity risk measures', *Journal of Financial Stability*, 15, pp. 91–111. doi: 10.1016/j.jfs.2014.09.003.

Ihrig, J. *et al.* (2019) 'How Have Banks Been Managing the Composition of High-Quality Liquid Assets?', *Review*, 101(3). doi: 10.20955/r.101.177-201.

Imbierowicz, B. and Rauch, C. (2014) 'The relationship between liquidity risk and credit risk in banks', *Journal of Banking and Finance*, 40(1), pp. 242–256. doi: 10.1016/j.jbankfin.2013.11.030.

De Jonghe, O., Dewachter, H. and Ongena, S. (2020) 'Bank capital (requirements) and credit supply: Evidence from pillar 2 decisions', *Journal of Corporate Finance*, 60. doi: 10.1016/j.jcorpfin.2019.101518.

Kalloub, M., Kapusuzoglu, A. and Ceylan, N. B. (2018) 'THE IMPACT OF BASEL III ADOPTION BY G20 MEMBERS ON THEIR CREDIT RATINGS', *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 6(1), pp. 47–55. doi: 10.15604/ejef.2018.06.01.005.

Keister, T. (2019) 'The interplay between liquidity regulation, monetary policy implementation and financial stability', *Global Finance Journal*, 39, pp. 30–38. doi: 10.1016/j.gfj.2018.01.013.

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2015/ 35, - annettu 10 päivänä lokakuuta 2014, - vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/ EU täydentämisestä (Solvenssi II).

Krishnamurthy, A., Bai, J. and Weymuller, C.-H. (2016) 'Measuring Liquidity Mismatch in the Banking Sector.PENG', *AFA*. Available at: <http://www.nber.org/papers/w22729>.

Leonida, L. and Muzzupappa, E. (no date) 'Do Basel Accords influence competition in the banking industry? A comparative analysis of Germany and the UK'. doi: 10.1057/s41261-017-0053-

0.

Maddaloni, G. (2015) 'Liquidity risk and policy options', *Journal of Banking and Finance*, 50, pp. 514–527. doi: 10.1016/j.jbankfin.2014.01.018.

Maria, R. (2004) *Risk-based capital requirements and their impact upon the banking industry: Basel II and CAD III*, *Journal of Financial Regulation and Compliance*.

Mustilli, M., Campanella, F. and Angelo, E. D. ' (2017) *Basel III and Credit Crunch: An Empirical Test with Focus on Europe*, *Journal of Applied Finance & Banking*. online) Scienpress Ltd.

NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille.

Ratnovski, L. (2013) 'Liquidity and transparency in bank risk management', *Journal of Financial Intermediation*, 22(3), pp. 422–439. doi: 10.1016/j.jfi.2013.01.002.

Robatto, R. (2019) 'Systemic banking panics, liquidity risk, and monetary policy', *Review of Economic Dynamics*, 34, pp. 20–42. doi: 10.1016/j.red.2019.03.001.

Rodriguez, L. J. (2003) 'Banking Stability and the Basel Capital Standards', *The Cato Journal*, 23(1), p. 115.

Roulet, C. (2018) 'Basel III: Effects of capital and liquidity regulations on European bank lending', *Journal of Economics and Business*, 95, pp. 26–46. doi: 10.1016/j.jeconbus.2017.10.001.

Soula, J. L. (2017) 'Measuring heterogeneity in bank liquidity risk: Who are the winners and losers?', *Quarterly Review of Economics and Finance*, 66, pp. 302–313. doi: 10.1016/j.qref.2017.04.006.

Stulz, R. M. *et al.* (2014) *Governance, Risk Management, and Risk-Taking in Banks*. Available at: <http://www.nber.org/papers/w20274>.

Thakor, A. V (2019) 'Politics, credit allocation and bank capital requirements', *Journal of Financial Intermediation*. doi: 10.1016/j.jfi.2019.03.005.

Thornton, J. and Tommaso, C. di (2019) 'Liquidity and capital in bank lending: Evidence from European banks', *Finance Research Letters*. doi: 10.1016/j.frl.2019.08.021.

Tuomi, J. and Sarajärvi, A. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Available at: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118> (Accessed: 7 May 2020).

Wei, X., Gong, Y. and Wu, H. M. (2017) 'The impacts of Net Stable Funding Ratio requirement on Banks' choices of debt maturity', *Journal of Banking and Finance*, 82, pp. 229–243. doi: 10.1016/j.jbankfin.2017.02.006.

Internetsivut

Bank of International Settlements. 2019. Basel III: international regulatory framework for banks [internetsivu]. [Viitattu 30.7.2019]. Saatavilla <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>

Eurooppa-neuvosto. 2019. Pankkialan pääomavaatimukset [internetsivu]. [Viitattu 4.12.2019]. Saatavilla <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/#>

European Central Bank. 2018. Miksi pankkeja valvotaan? [internetsivu]. [Viitattu 2.8.2019]. Saatavilla https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/commercial_banks.fi.html

LIITE 1 Haastattelukysymykset

1. Millaisia resursseja ja järjestelmäkehitystä EU-tasoinen raportointi vaatii?
2. Miten maksuvalmisvaatimuksen ja pysyvän varain hankinnan (LCR ja NSFR) raportointi on järjestetty pankissa?
3. Millaisia etuja suurilla pankeilla on pieniin pankkeihin nähden LCR ja NSFR vaateiden osalta?
4. Millaisia kustannuksia ja hyötyjä LCR ja NSFR -raportoinnit aiheuttavat?
5. Vuonna 2015 maksuvalmiusvaatimus (LCR) tuli sitovaksi, millaisia haasteita LCR implementointi ja toteutus on aiheuttanut?
6. Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR) tulee voimaan viimeistään vuonna 2021, aiheuttaako tämä haasteita?
7. Onko likviditeettivaatimuksilla (LCR ja NSFR) ollut merkittävää vaikutusta pankin taserakenteeseen?
8. Muuttavatko tiukentuneet likviditeettivaatimukset pankin tarjottavaa tuotevalikoimaa asiakkaille; esimerkiksi antolainauksen pieneminen?
9. Miten hyvin LCR ja NSFR vaateet auttavat pankin likviditeettihallintaa ja likviditeettiriskien tunnistamista?
10. Sääntely on kiristynyt Euroopassa, kun taas Yhdysvalloissa suunta on päinvastainen; pitääkö sääntelyä mielestäsi nimenomaan kiristää vai keventää, ja miksi kyllä/ei?